

OBSAH

I.	Slovo úvodem (<i>Tomáš Tyll</i>)	13
II.	Obecné poznámky – neurochirurgie, neuroanestezie a neurointenzivní péče (<i>Vladimír Beneš ml.</i>)	15
III.	Historické reminiscence (<i>Vladimír Beneš st.</i>)	19
IV.	Současnost multioborové spolupráce v péči o neuropacienty (<i>David Netuka</i>)	21
1	Vybrané kapitoly z anatomie a fyziologie CNS (<i>Martin Májovský</i>)	22
1.1	Funkční korové oblasti	23
1.2	Nejdůležitější mozkové dráhy	26
1.3	Mozkové (hlavové) nervy	28
1.4	Mícha	30
1.4.1	Míšň syndromy	31
1.5	Cévní zásobení CNS	33
1.6	Cirkulace mozkomíšního moku	35
1.7	Hypofýza	36
2	Základní typy neurochirurgických zákroků (<i>David Netuka, Petr Vaněk, Václav Masopust</i>)	39
2.1	Neuroonkologické intrakraniální výkony	39
2.1.1	Extracerebrální nádory	39
2.1.2	Intracerebrální nádory primární	43
2.1.3	Sekundární intracerebrální tumory	47
2.1.4	Další vybrané intrakraniální výkony	48
2.2	Cévní intrakraniální výkony	53
2.2.1	Aneurysmata	53
2.2.2	Kavernózní angiom	57
2.2.3	Arteriovenózní malformace	58
2.2.4	Spontánní intracerebrální krvácení	60
2.3	Operace míchy	62
2.4	Operace periferních nervů	65
2.5	Spondylochirurgie	66
2.5.1	Laminektomie, hemilaminektomie, parciální hemilaminektomie	68
2.5.2	Diskektomie, mikrodiskektomie, sekvestrektomie bederní ploténky, zadní foraminotomie a mikroforaminotomie	68
2.5.3	Stabilizační výkony v oblasti hrudní a bederní páteře: transpedikulární šrouby, posterolaterální déza (PLF), posterolaterální mezitělová déza (PLIF), transforaminální mezitělová déza (TLIF)	69
2.5.4	Přední mezitělová déza (ALIF)	70

2.5.5	Přední krční mikrodissektomie, dlahování, mezitělová děza, dynamické náhrady krční meziobratlové ploténky	70
2.5.6	Parciální somatektomie, somatektomie, vertebrektomie	71
2.5.7	Kraniocervikální přechod – fixace zlomenin druhého krčního obratle (C2) axiálním šroubem, transorální přístup, zadní instrumentace	72
2.5.8	Závěr	73
2.6	Kraniocerebrální poranění	73
2.7	Cévní extrakraniální výkony	78
2.8	Chirurgická léčba chronické bolesti	81
2.8.1	Neuromodulační léčba bolesti	82
2.9	Intervenční neuroradiologie	83
3	Účinky léčiv používaných v anesteziologii na centrální nervový systém (Martin Müller)	87
3.1	Inhalační anestetika	87
3.1.1	Mechanismus účinku inhalačních anestetik	87
3.1.2	Vliv inhalačních anestetik na metabolismus mozkové tkáně, průtok krve mozkem a jeho autoregulaci	90
3.1.3	Vliv inhalačních anestetik na intrakraniální tlak	91
3.1.4	Vliv inhalačních anestetik na funkci hematoencefalické bariéry	92
3.1.5	Vlastnosti jednotlivých inhalačních anestetik ve vztahu k CNS	92
3.2	Intravenózní anestetika	93
3.2.1	Thiopental a barbituráty	93
3.2.2	Propofol	94
3.2.3	Etomidát	94
3.2.4	Ketamin	95
3.3	Benzodiazepiny	96
3.3.1	Agonisté	96
3.3.2	Flumazenil	97
3.4	α_2 -Agonisté	97
3.5	Opioidy	98
3.5.1	Agonisté opioidních receptorů	98
3.5.2	Naloxon	100
3.6	Neuroleptika	100
3.7	Myorelaxancia a inhibitory acetylcholinesterázy	101
3.7.1	Nedepolarizující myorelaxancia	101
3.7.2	Sukcynylcholin	102
3.7.3	Inhibitory acetylcholinesterázy a atropin	102
4	Neurologické vyšetření pro intenzivisty (Svatopluk Ostrý)	104
4.1	Obecné principy	104
4.2	Rozsah a postup neurologického vyšetření	104
4.2.1	Vyšetření stavu vědomí	106
4.2.2	Vyšetření motoriky	107
4.2.3	Vyšetření cití	109
4.3	Klinický nález při smrti mozku	109

5	Monitorování CNS (<i>Tomáš Tyll, Pavel Novotný, Vlasta Dostálová, Svatopluk Ostrý, Martin Müller</i>)	111
5.1	Mozková hemodynamika	111
5.1.1	Nitrolební tlak	111
5.1.2	Cerebral blood flow (CBF)	119
5.2	Oxymetrie	121
5.2.1	Jugulární oxymetrie (SvjO ₂)	121
5.2.2	Tkáňová oxymetrie (PtiO ₂)	124
5.2.3	NIRS oxymetrie	125
5.3	Mikrodialýza	128
5.4	Elektrofyzilogické monitorování	133
5.4.1	Evokované potenciály a EMG	133
5.4.2	Elektroencefalografie (EEG)	145
5.4.3	Kvantitativní pupilometrie	148
6	Neuroradiologie – diagnostika a neurointervenční výkony (<i>Tomáš Belšan, Nora Profantová, Jiří Lacman</i>)	150
6.1	Zobrazovací modalita	150
6.1.1	Ultrasonografie a dopplerovská ultrasonografie (UZ, DUS)	150
6.1.2	Výpočetní tomografie (CT)	151
6.1.3	Magnetická rezonance (MRI)	155
6.1.4	Digitální subtrakční angiografie (DSA)	158
6.2	Nejčastější patologické stavy zobrazované v neuroradiologii	159
6.2.1	Kraniocerebrální poranění	159
6.2.2	Zánětlivé procesy mozku, mening a páteře vyžadující chirurgický zásah	166
6.2.3	Mozkové nádory	168
6.2.4	Nádory páteře, míšních obalů a míchy	169
6.2.5	Toxická a metabolická poškození mozku s možnou poruchou vědomí	169
6.3	Neurointervenční výkony	169
6.3.1	Intravaskulární výkony na mozku a mozkových cévách	169
6.3.2	Intervence na páteři	176
7	Anestezie (<i>Eva Lásziková, Daniela Netuková, Vlasta Dostálová, Jana Blažková, Martin Šidák</i>)	179
7.1	Předoperační vyšetření pacientů před neurochirurgickým výkonem	179
7.1.1	Cíle předoperačního vyšetření	179
7.1.2	Význam předoperačního vyšetření	179
7.1.3	Anamnéza	180
7.1.4	Premedikace	180
7.1.5	Laboratorní a pomocná vyšetření	181
7.1.6	Chronická a perioperační medikace	181
7.1.7	Závěr	182
7.2	Úvod do anestezie	182
7.2.1	Poranění míchy	182
7.2.2	Supratentoriální nádory	183
7.2.3	Operace v zadní jámě lební	183
7.2.4	Mozková aneurysmata	183

7.2.5	Resekce arteriovenózní malformace	184
7.2.6	Intervenční neuroradiologie	184
7.2.7	Okluzivní cerebrovaskulární onemocnění	184
7.2.8	Awake a epileptochirurgie	184
7.2.9	Závěr	185
7.3	Operační polohy u neurochirurgických operací	185
7.3.1	Poloha na zádech	186
7.3.2	Poloha na boku	187
7.3.3	Poloha na břiše	187
7.3.4	Poloha vsedě, v polosedě	189
7.4	Vedení anestezie	191
7.4.1	Celková anestezie	192
7.4.2	Awake	198
7.5	Anesteziologická specifika operačních zákroků	203
7.5.1	Supratentoriální oblast	203
7.5.2	Zadní jáma lební (ZJL)	206
7.5.3	Cévní onemocnění	208
7.5.4	Epileptochirurgie	219
7.5.5	Spondylochirurgie	220
7.5.6	Anestezie v intervenční radiologii	227
7.5.7	Anestezie pro CT a MRI	236
7.5.8	Akutní operace a kraniotraumata	240
7.6	Anestezie v dětské neurochirurgii	243
7.6.1	Hydrocefalus	244
7.6.2	Tumory	245
8	Základy neurointenzivní péče a pooperační péče v neurochirurgii (<i>Tomáš Tyll, Aleš Rára, Pavel Novotný, Jan Votava, Martin Müller, Lujza Reková, Martin Voldřich, David Netuka</i>)	251
8.1	Sedace v neurointenzivní péči	251
8.1.1	Úvod	251
8.1.2	Specifika sedace v neurointenzivní péči	251
8.1.3	Nežádoucí účinky sedace	252
8.1.4	Protokolizovaná péče	252
8.1.5	Delirium	254
8.1.6	Používaná farmaka	254
8.1.7	Závěr	256
8.2	Osmoterapie a péče o vnitřní prostředí, infuzní terapie	256
8.2.1	Osmoterapie	256
8.2.2	Jednotlivé látky používané k osmoterapii	257
8.2.3	Poruchy vnitřního prostředí u neurochirurgických pacientů a v neurointenzivní péči	261
8.2.4	Obecné zásady infuzní terapie u pacientů v neurointenzivní péči	268
8.3	Drény v neurointenzivní péči	269
8.3.1	Zevní komorová drenáž	269
8.3.2	Lumbální drenáž	271
8.3.3	Redonův drén	273

8.3.4	Spádová drenáž	273
8.3.5	Hrudní drenáž	273
8.4	Aplikace kortikosteroidů	274
8.4.1	Dexamethason	274
8.4.2	Použití kortikoidů u míšního traumatu	275
8.5	Prevence a léčba vazospasmů	275
8.5.1	Rizikové faktory SAK	275
8.5.2	Doporučení pro prevenci SAK	275
8.5.3	Klinické příznaky SAK	276
8.5.4	Diagnostika SAK	276
8.5.5	Patofyziologie	277
8.5.6	Extrakraniální klinické příznaky vazospasmů a proběhlého SAK	277
8.5.7	Terapie a prevence komplikací po proběhlém SAK	278
8.6	Komplexní terapie nitrolební hypertenze	279
8.6.1	Úvod	279
8.6.2	Důležité pojmy	280
8.6.3	Diagnostika	282
8.6.4	Terapie nitrolební hypertenze	282
8.6.5	Závěr	286
8.7	Křečové stavy, antiepileptika	286
8.7.1	Perioperační léčba antiepileptiky	287
8.7.2	Cíle léčby antiepileptiky, volba antiepileptika	287
8.7.3	Profylaxe u kraniocerebrálních traumat	288
8.7.4	Profylaxe u zánětlivých, vaskulárních či nádorových onemocnění CNS a po operacích mozku	289
8.7.5	Pacienti po neurochirurgické operaci epileptogenní léze, s ojedinělými záchvaty před operací	289
8.7.6	Léčba antiepileptiky po prvním záchvatu	289
8.7.7	<i>Status epilepticus</i>	290
8.8	Antibiotická terapie	292
8.8.1	Antibiotická terapie u kraniocerebrálního poranění	292
8.8.2	Antibiotická profylaxe v neurochirurgii	293
8.8.3	Intrakraniální abscesy	294
8.8.4	<i>Meningoencephalitis a ventriculitis</i> v souvislosti se zavedeným likvorovým shuntem	297
8.8.5	<i>Ventriculitis a meningoencephalitis</i> v souvislosti se zavedenou zevní komorovou drenáží (EVD) a lumbální drenáží (LD)	298
8.8.6	Infekce v místě neurochirurgické rány	300
8.9	Prevence tromboembolické nemoci	300
8.9.1	Přehled tromboprolaxe	300
8.9.2	Pacienti s dlouhodobou antikoagulační terapií	301
8.9.3	Pacienti s dlouhodobou antiagregační terapií	303
8.10	Výživa u pacientů v intenzivní péči	303
8.10.1	Zahájení výživy	304
8.10.2	Enterální výživa	304
8.10.3	Parenterální výživa	305
8.10.4	Jaké množství energie?	305
8.10.5	Jaké množství a složení živin, stopových prvků a vitaminů?	306

8.10.6	Jaká je potřeba tekutin a minerálů?	306
8.10.7	Laboratorní vyšetření	307
8.11	Mozková smrt, péče o dárce orgánů	307
8.11.1	Definice	307
8.11.2	Nejčastější příčiny	307
8.11.3	Patofyziologie	307
8.11.4	Extrakraniální projevy mozkové smrti	308
8.11.5	Diagnostika mozkové smrti	309
8.11.6	Legislativa	310
8.11.7	Kontraindikace odběru orgánů	310
8.11.8	Péče o dárce orgánů	311
8.11.9	Anesteziologický management během odběru orgánů	313
8.12	Prognózování pacientů po získaném poškození mozku	314
8.12.1	Získaná poškození mozku	314
8.12.2	Traumatická poranění mozku	314
8.12.3	Hypoxicko-ischemické mozkové poškození	315
8.12.4	Subarachnoidální krvácení (SAH)	316
8.12.5	Subarachnoidální neaneurysmatické krvácení	317
8.12.6	Intracerebrální krvácení (ICH)	317
8.12.7	Ischemická cévní mozková příhoda	318
8.12.8	Závěr	320
8.13	Neurorehabilitace	321
9	Vybrané komplikace neurochirurgických zákroků (Jakub Černý, Tomáš Henlín, Tomáš Hanulík)	326
9.1	Peroperační a časné komplikace	326
9.1.1	Vzduchová embolie	326
9.1.2	Pooperační krvácení	332
9.1.3	Edém mozku	334
9.1.4	Epileptický záchvat	336
9.1.5	Protrahované probouzení	339
9.2	Pozdní komplikace	345
9.2.1	Infekce	345
9.2.2	Neurologické poruchy	347
	Souhrn	350
	Summary	351
	Přehled použitých zkratk	352
	Rejstřík	357